

CNPAC

VOI FI AUDIAT ÎN CONDIȚII PRIETENOASE

PROCURATURA
GENERALĂ

**A.O. Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copil
(CNPAC)**

Str. Calea Ieșilor 61/2, Chișinău, MD 2069

Tel. 022 75-88-06;

E-mail: office@cnpac.org.md; ajutauncopil@cnpac.org.md

www.cnpac.org.md

Broșura „Voi fi audiat în condiții prietenoase” este elaborată de CNPAC în cadrul proiectului „Intervievarea structurată a copiilor victime-martori din Republica Moldova” și este o versiune revizuită a primei ediții „Sunt martor la judecată”.

„Producerea acestei publicații a fost posibilă datorită suportului generos din partea poporului american prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltarea Internațională (USAID), în cadrul Programului de Consolidare a Instituțiilor Statului de Drept (ROLISP). Conținutul acestui material ține de responsabilitatea A.O. CNPAC și nu reflectă în mod necesar viziunea ROLISP, USAID sau a Guvernului Statelor Unite.”

**Rule of Law Institutional
Strengthening Program (ROLISP)**

Apărut 2015, Chișinău

Copyright © 2010 Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii

Copyright © 2015 Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii

1

Cine este
martorul?

Pagina 2

2

De ce oamenii
participă la
procesele penale?

Pagina 3

3

Cum arată
o cameră
de audiere?

Pagina 4

4

Cine sunt și ce
fac participanții
la audiere?

Pagina 6

5

Ce vei face
în timpul
audierii?

Pagina 10

6

Este oare necesar
să particip
la audiere?

Pagina 14

1

Cine este martorul?

Oricine poate ajunge să fie martor într-un proces penal: și un copil mic, și un adolescent, și un adult. Martorii sunt persoanele care au văzut sau au auzit ceva important, știu unele detalii despre un eveniment care li s-a întâmplat altora și pot depune mărturie despre cele văzute sau auzite. Persoanele pot fi solicitate să depună mărturii și atunci când au fost martori, dar și atunci când au fost victime, dacă au suferit anumite daune fizice sau morale.

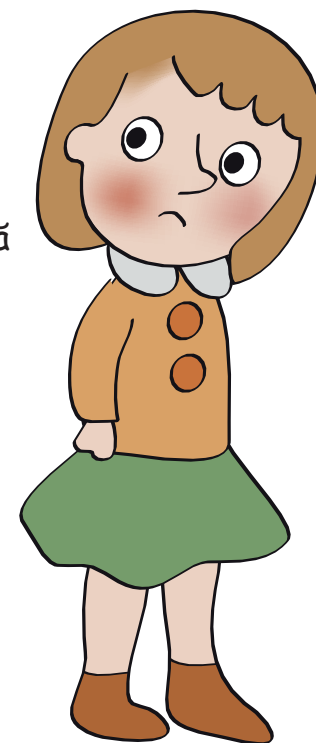
Martorii nu fac nimic greșit și nu au de ce să le fie frică sau rușine.

Nu este ușor pentru un copil să fie martor, mai ales dacă e pentru prima dată. În astfel de situații cu toții suntem un pic emoționați. Așa poate fi până într-un moment, când copilul hotărăște să vorbească cu un adult de încredere și ... să citească această cărțuție. Da, această mică carte poate ajuta un copil să se simtă mult mai liniștit, deoarece îi va povesti mai multe despre rolul său de martor.

Ține minte: martorul are o misiune importantă în a ajuta instanța să stabilească adevărul și să ia o decizie corectă. Nu te îngrijora, tu nu ai nici o vină pentru ceea ce s-a întâmplat. Această broșură te va ajuta să găsești mai multe răspunsuri.

2

De ce oamenii participă la procese penale?

§1

În fiecare țară există legi care stabilesc cum trebuie să se comporte oamenii unul față de altul.

§2

Dacă cineva încalcă regulile stabilite de lege, acea persoană trebuie să răspundă pentru faptele sale. Pentru aceasta, există instanțele de judecată unde lucrează judecătorii. Ei știu legile și pot stabili dacă acestea au fost încălcate.

§3

"Dar cum pot ști judecătorii ce a avut loc cu adevărat? Ei nu au fost de față...!", te vei întreba. Ai dreptate: ei nu au fost de față, dar ei știu cum pot afla adevărul despre faptele oamenilor. Pentru a aprecia faptele persoanelor, care posibil au încălcat legea, judecătorul trebuie să dispună de cât mai multe informații despre aceste fapte. De aceea, martorii sunt invitați pentru a povesti ce au văzut sau au auzit.

§4

Dacă ai fost victima sau martorul unui eveniment și ai povestit deja despre aceasta părinților, psihologului sau unei alte persoane, este posibil să fii audiat. Martorii care nu au atins vârsta de 14 ani sunt audiați în camere de audiere prietenoase copiilor și permanent sunt susținuți de adulții de încredere.

VOI FI AUDIAT ÎN CONDIȚII PRIETENOASE

3

Cum arată o cameră de audiere?

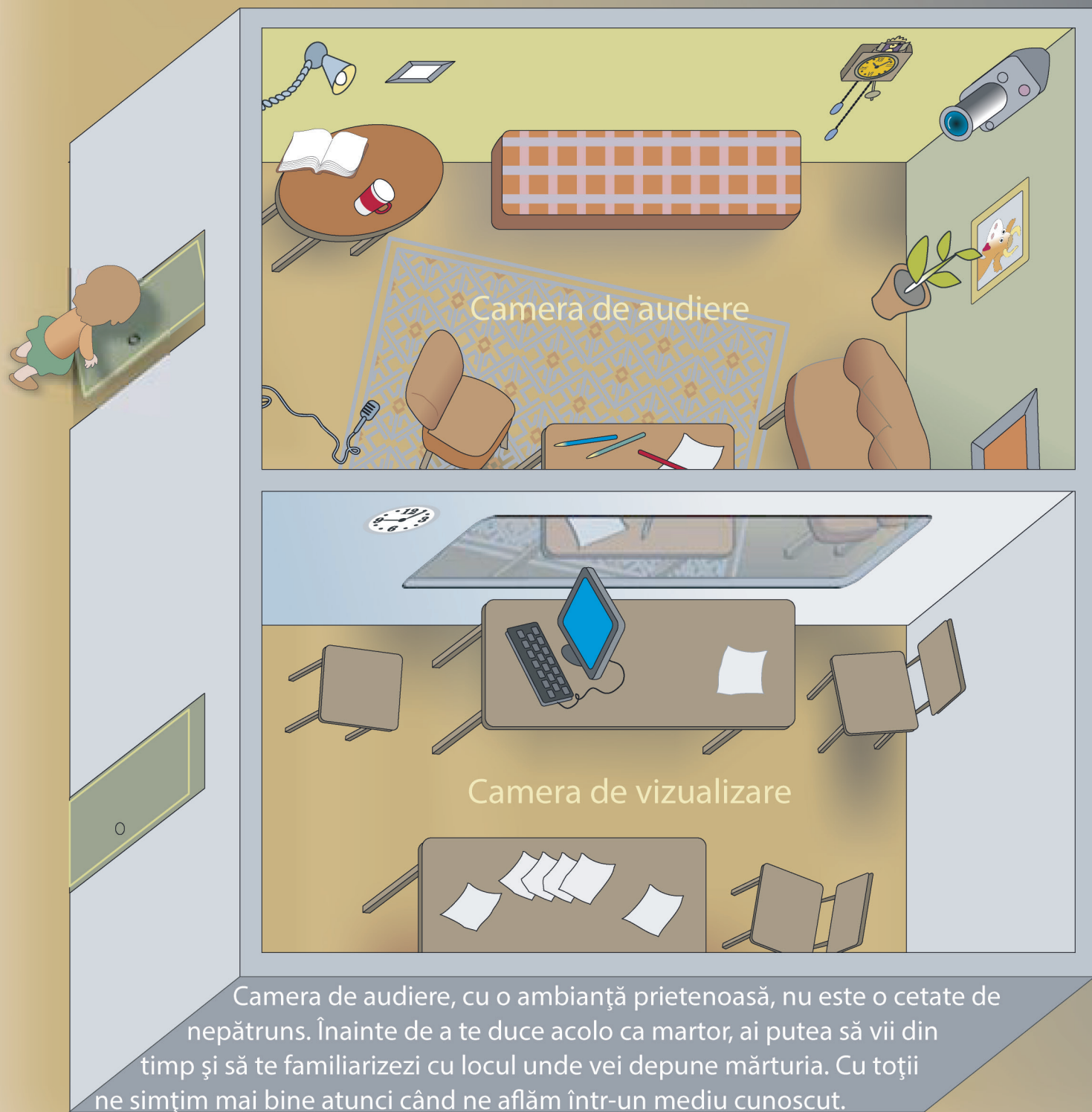
În ziua stabilită pentru audiere tu și persoana ta de încredere vă veți prezenta, la o anumită oră, la **camera de audiere a copiilor**. Uneori, o astfel de cameră poate să nu fie în localitatea ta. Și atunci vei merge în localitatea sau raionul vecin.

Această cameră este amenajată anume pentru discuțiile cu copiii și are o atmosferă prietenoasă. De obicei, copiii se simt liniștiți când îi pășesc pragul și le place ce văd acolo: canapea și fotolii moi, un dulap, flori în ghivece. Ca orice cameră de audiere, are și un anumit echipament (microfon, cameră video, etc.), însă acesta ocupa un loc discret, fără să incomodeze copiii.

Ajuns acolo, vei face cunoștință cu o persoană care se va numi **interviewator**. El are rolul de a te asculta și, probabil îți va pune unele întrebări. Ceea ce vei spune tu se va numi **mărturie**. Interviewatorul adună informații pentru domnul judecător, iar rolul tău va fi să-i povestești ce ai văzut, auzit, simțit în legătură cu ceea ce-l interesează.

Este important să știi că echipamentul din camera de audiere va înregistra totul, pentru a putea fi văzut și auzit - în același timp - de alți participanți la proces. Aceștia se vor afla într-o cameră alăturată, numită **cameră de vizualizare**. Ei vor avea dreptul să-ți adreseze întrebări suplimentare, prin intermediul interviewatorului. Acesta le va auzi prin intermediul căștilor sau le va primi în timpul unor scurte pauze.

Ține minte: înregistrarea audierii tale va fi păstrată în condiții de siguranță și privită doar de persoanele care vor fi autorizate de judecător. Nu va fi arătată la televizor, nici la școală, nimănui.

Camera de audiere, cu o ambianță prietenoasă, nu este o cetate de nepătruns. Înainte de a te duce acolo ca martor, ai putea să vii din timp și să te familiarizezi cu locul unde vei depune mărturia. Cu toții ne simțim mai bine atunci când ne aflăm într-un mediu cunoscut.

VOI FI AUDIAT ÎN CONDIȚII PRIETENOASE

4

Cine sunt și ce fac participanții la audiere?

După cum știi deja, la audierea copilului participă mai multe persoane. Ai aflat câte ceva despre intervievator, dar a venit timpul să-i cunoști și pe cei care se vor afla în camera de vizualizare. Cu ei nu te vei întâlni personal, dar e bine să știi că sunt persoane importante în judecarea unei cauze penale. Ei sunt prietenoși copiilor și le apără interesele.

Intervievatorul

Așadar, intervievatorul va fi împreună cu tine cât timp va dura audierea. În discuția cu el, îl vei putea întreba despre ce te preocupă, îi vei putea spune **ce te îngrijorează**. Este persoana căreia îi vei povesti ce știi și, probabil, îți va pune unele întrebări. Răspunsurile tale sunt foarte importante și necesare în desfășurarea procesului penal. Va fi cel care va face legătura dintre tine și cu

ceilalți participanți la proces: judecătorul, procurorul, avocatul, alți participanți. Pentru ei sunt foarte importante **mărturiile tale**, deoarece participă cu toții la examinarea cazului penal.

Judecătorul

Judecător este cel mai important participant în procesul penal. El face audierea și se asigură că totul să se desfășoare conform regulilor stabilite. El e cel care acordă altor participanți dreptul de a pune întrebări în timpul procesului.

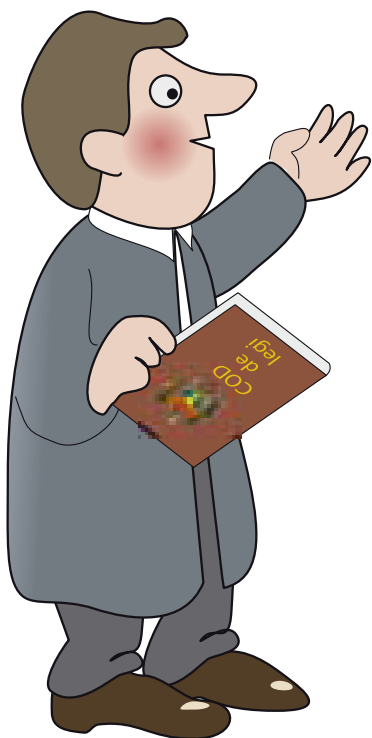
Procurorul

Rolul lui este să stabilească cine și cum a încălcat legea. Procurorul, de asemenea, poate să adreseze întrebări.

Grefierul

Este persoana care stă lângă judecător și care scrie, de mână sau la un computer, mărturiile tale și tot ce spun ceilalți participanți.

Avocatul

Rolul avocatului este de a apăra părțile care participă la un proces, atât pe cea care a suferit, cât și pe cea care este învinuită. Fiecare are avocatul său. Acesta informează persoanele prezente la proces despre opinia sa privitor la cele întâmplate și poate să adreseze întrebări.

Psihologul

Este specialistul care are grijă într-un proces ca un copil-martor să se simtă confortabil și în siguranță atunci când oferă mărturia sa.

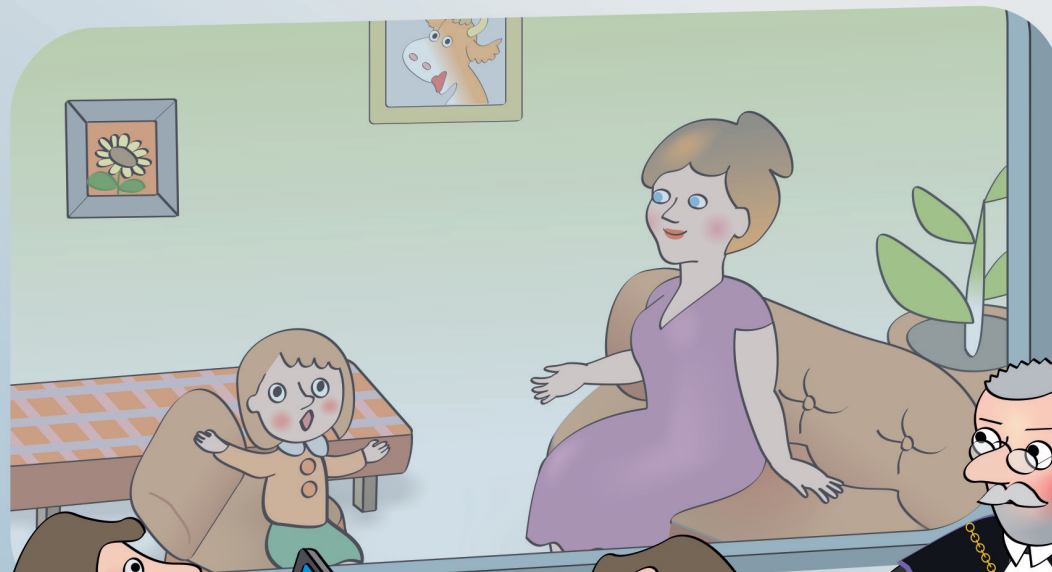

La audiere mai pot participa medicul - pentru a acorda ajutor în cazul când copilul suferă de o anumită boală; interpretul - în cazul în care cineva nu înțelege limba în care se vorbește la proces.

Ține minte:

toți copiii care sunt invitați ca martori într-un proces penal vor fi permanent însoțiți de adulți de încredere (părinte, tutore, specialist în protecția drepturilor copilului). În timpul audierii, adultul de încredere se va afla în camera de vizualizare.

Așa arată camera de vizualizare

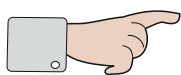
VOI FI AUDIAT ÎN CONDIȚII PRIETENOASE

5

Ce vei face
în timpul
audierii?

În timpul audierii, alături de tine va fi intervievatorul. El va dori să afle povestirea ta, dar vrea și ca tu să te simți liniștit în timpul discuției. De aceea, dacă te vei simți rău sau dacă s-a întâmplat ceva important înainte de audiere, spune-i! Rolul lui este să te ajute și dacă ai alte necesități: spune-i și dacă vrei să mergi la toaletă, și dacă vrei să bei apă sau dacă te simți obosit, la un moment dat. Starea ta contează! Este foarte important ca tu să spui despre cum te simți.

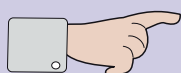
Gândindu-te la viitoarea ta discuție cu intervievatorul, e bine să ții cont de câteva sfaturi:

Povestește tot ce îți amintești

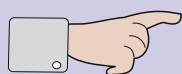
Gândește-te să-i povestești tot ce știi, ce ai văzut sau ai auzit în legătură cu acel caz... Memoria te va ajuta să-ți amintești mai multe detalii concrete. Vorbește deschis, folosind cuvintele tale, așa cum obișnuiești să discuți cu persoane apropiate. Dacă vei simți nevoia unei pauze pentru a-ți reaminti anumite lucruri, să-i spui despre asta. Să știi că oricând pe parcursul audierii poți face completări - acest lucru este permis de lege.

Ascultă cu atenție întrebările

Ascultă cu atenție întrebările intervievatorului. Dacă nu vei înțelege ceva, roagă-l să repete întrebarea sau să o spună altfel. Fiecare dintre noi se exprimă diferit, deci este ceva normal să nu înțelegem uneori ceva. Și atunci, e de datoria intervievatorului să repete întrebarea. Ține minte: **nu ai de ce să simți rușine**, spune direct: „N-am înțeles întrebarea!”. Dacă vrei, repetă chiar acum, în voce, fă-ți curaj!

Răspunde la întrebări cât mai exact

S-ar putea întâmpla să-ți tremure vocea sau chiar să te gângăvești! I se poate întâmpla oricui - chiar și cei mai buni actori pot să intre în panică pe scenă. Vorbește cum poți, dar încearcă să răspunzi la toate întrebările care îți vor fi adresate. Nu învăța pe de rost și nu asculta ce-ți spun alții să spui - pur și simplu povestește despre ceea ce s-a întâmplat.

Dacă intervievatorul nu va înțelege răspunsul tău sau nu-l va auzi bine, o să te roage să repeți răspunsul. Repetă ce ai spus înainte. **Fii sigur**, intervievatorul nu dorește să-ți întindă o capcană. El vrea doar să înțeleagă mai bine ceea ce îi spui. Poți folosi toate cuvintele care îți vin în minte - chiar și cele pe care le consideri urâte, prostești sau copilărești. Cel mai important lucru este **să spui tot ce știi**. Poți, de asemenea, să spui și ceea ce ai considerat până acum "un secret". Intervievatorul a auzit deja multe taine! Cunoașterea tuturor detaliilor ar putea să-l ajute să înțeleagă mai bine situația.

Spune doar adevărul

De fapt, a spune adevărul e mai ușor decât a spune neadevărul. Uneori, însă, adevărul înseamnă să fim atenți la detalii.

Iată istorioara Mariei care a avut nevoie de întrebări ajutătoare ca să stabilească cum s-au întâmplat de-adevăratelea lucrurile.

Maria trebuia să povestească despre ziua de naștere a prietenei sale, Carolina. Maria a fost la această petrecere săptămâna trecută. Deoarece petrecerea a fost foarte frumoasă și veselă, ea ținea bine minte toate detaliile. Începutul povestirii a fost simplu: Carolina i-a spus Mariei ziua, ora și adresa la care să vină, de asemenea și numărul invitaților. Când a fost întrebată cine a venit primul, Maria a răspuns repede: „Daniel”, deoarece l-a întâlnit lângă ușa. „Deci, Daniel a sosit primul?”. „Desigur...”, s-a grăbit să spună Maria, dar s-a oprit, pentru că și-a amintit că atunci când au intrat, Carolina era cu Evelina, verișoara ei. Aceasta venise cu o zi înainte. Concluzia? Cu toate că Daniel părea că a sosit primul la petrecere, Evelina venise, de fapt, înaintea lui.

Astfel, Maria a vrut să-și amintească detaliat cum au decurs lucrurile, dar a comis o eroare. Și-a dat, însă, seama de eroare și a corectat-o.

La fel e și în timpul depunerii mărturiei: acolo nu e un concurs unde contează primul răspuns. Dacă îți amintești de ceva și îți dai seama că, mai devreme, ai făcut o greșală, corectează-o. Interviewatorul înțelege aceste lucruri; **nimeni nu te va acuza** că ai vrut să minți.

În continuare, Maria a povestit și despre cadourile pe care le-a primit Carolina. Își amintește de toate, pentru că toate au fost minunate. Daniel i-a dat o carte, iar Cătălina -niște cosmetice ambalate frumos într-o cutie. Era foarte sigură că a primit produse cosmetice, deoarece Maria a văzut o asemenea cutie într-un magazin de cosmetice. Maria părea să știe ce conținea cutia respectivă. Ajutată de o întrebare a intervievatorului, Maria și-a dat seama că, de fapt, ea ... A presupus ce se află în cutie, fără să vadă conținutul acesteia. Dacă Maria s-ar fi uitat în cutie, ar fi văzut că acolo era un colier confecționat de Cătălina.

- Maria, dar tu te-ai uitat în cutie?

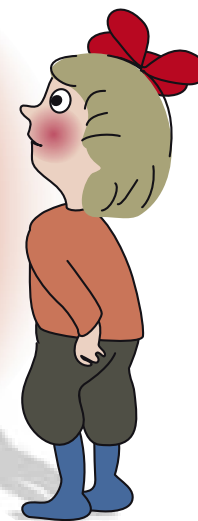
- Nu, de ce? Era cu siguranță o cutie cu cosmetice! a spus Maria cu convingere.

În concluzie, dacă nu vei ști răspunsul la vreo întrebare, mai bine spune "Nu știu!". Intervievatorul nu e învățător, nu pune note proaste pentru lipsa răspunsului. Ai dreptul să nu știi și să nu-ți amintești. Recunoaște că nu știi răspunsul și nu încerca să ghicești

Ține minte: se consideră minciună atunci când povestești ceva ce nu știi cu siguranță dacă a fost sau nu adevărat. De asemenea, se consideră minciună și atunci când spui că ceva nu s-a întâmplat, deși a avut loc.

Ține minte!

A spune adevărul
este sarcina ta
principală.

Întrebări dificile

Unele întrebări ar putea să pară dificile. Uneori persoanele care pun astfel de întrebări vor să se convingă că spui adevărul, vor să înțeleagă ce anume îți amintești despre cele întâmplate.

De exemplu, pot să te întrebe dacă unchiul Mihai ți-a dăruit role la ultima zi de naștere, chiar dacă, cu câteva minute mai devreme, ai spus foarte clar că ultimul cadou primit de la unchiul Mihai, la ziua de naștere, a fost o trotinetă. Martorii deseori primesc astfel de întrebări. Întrebările dificile fac parte din procedură.

Uneori, este necesar să dai răspunsuri cât mai exacte la anumite întrebări. Imaginează-ți, de exemplu, că bunica ți-a dat un pulover pe care l-a croșetat special pentru tine. Ea te întreabă dacă îți place cadoul, iar tu știi că bunica așteaptă să spui „Da”. Ție, de fapt, nu-ți place, dar spui: „Da, desigur!”, pentru că nu vrei să o rănești pe bunica. Asemenea mărturii se numesc mincinoase și nu ajută pe nimeni.

Dacă ești martor și depui mărturie, trebuie să spui doar adevărul. Și acesta este un scop nobil, căci minciunile la audiere trebuie evitate.

Ține minte: nu trebuie să fii de acord cu persoana care îți adresează întrebări. Te vei conduce doar de ceea ce știi cu adevărat. Principiul de bază este să spui tot timpul adevărul.

6

Este oare necesar
să particip
la audiere?

Se poate întâmpla să nu-ți placă faptul că vei participa la audiere pentru a depune mărturie. Cu toate acestea, este necesar să te prezinți ca **martor**, deoarece nici judecătorul, nici procurorul, nici avocatul nu au fost acolo când tu ai fost martorul unor evenimente sau situații. Nici unul dintre ei nu poate să cunoască ce și cum s-a întâmplat, dar aceste informații sunt importante pentru a putea lua anumite decizii.

Ceea ce cunoști tu este foarte important pentru a stabili adevărul și a putea aplica legea!

Copiii care nu au împlinit vârsta de 14 ani sunt audiați în **condiții prietenoase**.
Ce înseamnă asta?

Condiții prietenoase de audiere pentru copii

- Să fie mai scurtă decât la adulți, să nu depășească două ore consecutiv;
- Să aibă loc în timpul unei singure ședințe, în camera de audiere pentru copii;
- Să fie înregistrată audio-video, apoi înregistrare examinată în cadrul ședinței de judecată fără prezența ta;
- Să fie realizată prin intermediul unui intervievator, care este specialist în comunicarea cu copii.

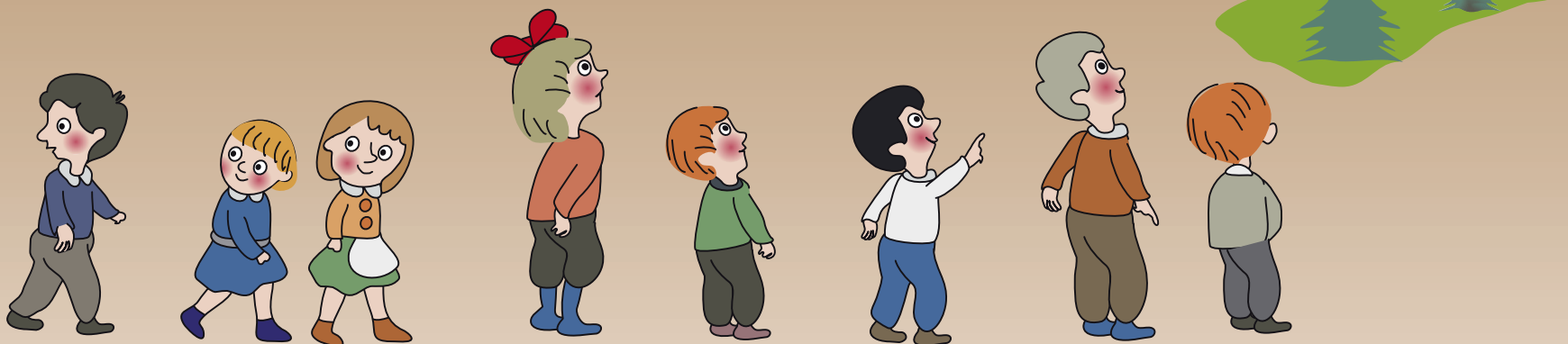
**Ține minte: martorul nu face nimic greșit
și nu are de ce să-i fie frică sau rușine!**

Cum crezi, ce te-ar putea ajuta
ca să nu-ți fie frică ? Scrie aici.

Tipar: Realitatea Media
Desene: Lică Sainciuc